

REASONS TO GO

REISELIVSDESTINASJON: KOPPANG

Hvordan kan det ha seg at en bygd i Østerdalen huser en av de mest interessante historie- og kultur-opplevelsene knyttet til vår nasjonaldannelse?

Tekst og foto | Hans Petter Wiken

Nøkkelens reporter har invitert seg selv til Norsk Kultursenter på Koppang – et senter med uvurderlige historiske skatter, samvittighetsfullt plukket ut for å formidle hvordan Norge etablerte seg som selvstendig nasjon. Det er ikke lenge siden Folkeakademiets landsstyre besøkte senteret i forbindelse med et styreseminar og opplevelsen ble så varmt anbefalt til redaksjonen at vi fikk til et besøk en måneds tid senere. Her ble vi godt tatt imot av initiativtaker og hotellinnehaver, Pål Sagen.

Navn: Pål Sagen
Alder: 63

Pål Sagen har siden 2014 driftet Stor-Elvdal Hotell. I 2017 stiftet han Norsk Kultursenter.

- Flott kledd du er i dag, da!
- Hmm?
- Flott kledd du er!
- Ja, det er nå en mellomting mellom svart dress og ...

Vi sitter med Pål Sagen i resepsjonsområdet på Stor-Elvdal Hotell. Passasjen inn til restauranten er rett ved og det går ikke lenge mellom et «Morn, morn!» fra Pål når det kommer forbipasserende. Praten går muntert videre med personen som står der i finskjorte og koftegenser – en lun koppangsing som er ansvarlig for kveldens pensjonisttreff til strømnettselskapet her. Alt er «alles in ordnung» får vi forsikret, med projektor, bordoppsett og alt det andre.

Rett som det er ringer telefonen til Pål om mulige besøk og overnattinger. Faktisk blir «hotellinnehaver» en snever rollebetegnelse for Påls aktivitet her oppe, som er mer en pragmatisk blanding av reiselivsentrepreneur, museumsdirektør, restaurantsjef ... og resepsjonist når det trengs.

Koppang som turistdestinasjon

For å komme til Koppang, det administrative senteret i en kommune på størrelse med Vestfold fylke, må man svinge av Riksvei 3 og kjøre over brua til østsiden av Glomma. Eller man kan komme dit med toget. Påls første møte med Koppang var da han og hans mor var på gjennomfart oppover dalen på 70-tallet hvor de spiste en utrolig god biff akkurat her. Moren hadde hatt et stort hjerte for Østerdalen siden ungdomsårene, og ønsket å skaffe seg en hytte lenger nord i dalen. Da gikk også veien gjennom sentrum og Koppang var det naturlige stoppestedet for både bilister og togpassasjerer.

Mange år senere, i 2007, kjøper Pål et småbruk i området som fritidseiendom – et sted hvor han og kona innimellom kunne trekke seg litt tilbake. Da «Koppangtunet» ble lagt ut for salg i 2014 kom det en åpenbaring for Pål: her var det store muligheter for å skape noe spesielt – basert på hans mangeårige virke som antikvar i Oslo.

– Da jeg kjøper stedet i 2014 så deklamerer jeg

offentlig at det jeg skulle satse på her var kunst og kultur, og lage det til et mat- og kultursted, hvor jeg bruker mitt nettverk, interesser og erfaring fra galleridrift, kunsthandlerdrift og antikvariatdrift inn i driften her.

Harald Sohlbergs bilde, "Vinternatt i Rondane".

Det ble umiddelbart en målsetting for Pål å få liv i hotellet, restauranten og, ikke minst, de gamle stuen på tunet. Pål var også opptatt av at det ikke skulle bli et tradisjonelt bygdetun med bondeantikviteter. Ikke at det er noe galt i det – det var bare ikke hans visjon for stedet.

– Jeg hadde jo aldri kjøpt et slik anlegg hvis det lå ensomt i fjellsiden. Jeg syns jo at det er veldig interessant og sjarmerende at det ligger i en slags bystruktur. Den kontrasten syns jeg er veldig spennende.

Idéene og utviklingen av stedet har imidlertid kommet til trinnvis.

– Jeg liker å lage arrangementer; samle litt folk og si noen ord og få noen kompetente til å prate litt. I 2014 så lanserte jeg «Vinternatt i Rondane», det flotte litografiet som jeg da hadde skaffet meg et veldig flott eksemplar av.

Også i 2015, 2016 og 2017 inviterer Pål til milepælsarrangementer som markerer nye, viktige, steg for stedet og som vekker interesse og trekker folk.

Bilde: Julestemning på Stor-Elvdal Hotell, med julebordssesongen godt i gang.

Bilde forrige side: Hotellinnehaver og initiativtaker til Norsk Kultursenter, Pål Sagen, foran den verneverdige Barfrøstua (til venstre) med Stor-Elvdal Hotell i bakgrunnen.

- I 2015 så relanserte jeg stålskulpturen laget av Arnold Haukeland. Arnold Haukeland er uten tvil en av de mest kjente norske billedhuggere innenfor det non-figurative, moderne skulpturkunst. I 2016 så åpnet jeg museet som hadde døpenavnet «Fjord-, fjell- og reisemuseet – fra vuggen i Sogn til Østerdalens rike». Og jeg åpner da også biblioteket. I 2017 hadde jeg et nytt stort arrangement hvor Norsk Kultursenter ble åpnet. Så det var på en måte den siste utskytingsraketten.

Pål har tålmodig bygget stein på stein for å lage et produkt som trekker folk utenfra. Han er avhengig av at lokalbefolkningen benytter stedet aktivt, men det er ikke tilstrekkelig for å få det hele til å gå rundt.

- Jeg har et budskap. Vi har nå et produkt her oppe. Og med hjelp av mitt mannskap leverer vi på høyt nivå. Dette med reiselivet, dette med kulturturisme – det er det ingen tvil om, det blir bare mer og mer. Det er slutt på å reise bare for å spise og drikke vin – folk vil det og, på høyt nivå, men man vil ha en pakke med mer. I reiselivet er det noe som heter «Reasons to go». Det har manglet helt det her. Hvorfor skulle man liksom reise innom her?

Selv om ikke alt er helt i mål, er det mye som etter hvert har kommet på plass – ikke bare innholdsmessig, men også det som gjelder det praktiske rundt. Det har tatt tid, men Pål har nå fått satt sammen et mannskap som sikrer kvalitet og forutsigbarhet, noe Pål er veldig glad for.

- Jeg syns jeg mer eller mindre har holdt det jeg sa i 2014 – men det å finne kvalifisert personell har vært vanskelig. Det har faktisk tatt åtte år, det har sikkert

tatt altfor lang tid, men nå har jeg veldig flotte folk. Jeg har fått en kjøkkensjef som kommer fra Koppang – Wimonsiri Hellum – ferdig utdannet med fagbrev og som har erfaring fra Sundvollen Hotell. Hun ble ønsket med der videre, men hun ville til Koppang. Og så har jeg fått Vibeke Leren Myrbakken som daglig leder. Hun er jo lokal her, med familie. Siwaporn Nybakken og Thana Dalbakk er flinke hotellmedarbeidere. Og så har vi studenter nede på Evenstad som er med og bidrar. Vi har fått et unikt personell vil jeg si.

Pål må satse knallhardt på markedsføring og synlighet for å tiltrekke seg tilreisende og folk på gjennomfart opp eller ned dalen. En utfordring som fremdeles skaper hodebry, er å få sluset mer trafikk fra Riksvei 3 inn til Koppang. Pål har fått Veivesenet til å lage «brunskilte» på R3 til å peke til Norsk Kultursenter – men han er stadig på utkikk etter flere virkemidler som gjør folk bevisste på det spesielle tilbudet på østsida av elva.

Pål jobber i tillegg på en rekke fronter for å sikre viktige samarbeidsavtaler. De har en spennende dialog om muligheter med Rørø. I januar i år ble en avtale mellom Stor-Elvdal kommune og Anno – museene i Hedmark signert. Anno er svært velvillig innstilt til initiativet til Pål her oppe og håpet til Pål er at han kan få hjelp til å trene guider for museet – og kanskje lage noen informasjonsfilmer. For Pål kan ikke alltid være på plass selv for å vise folk rundt.

Det har også blitt et større behov for flere overnattingsplasser for grupper. Pål har her funnet en løsning i det nybygde Besøksenteret, som huser kommunens bibliotek. I tredje etasje er det hotellrom, så nå kan han ta imot en full turistbuss med en

"Samfunnsinstitusjonen" Askeladden ("Ladden") har kommet i drift igjen. På den ene veggen har Pål fått opp et stort maleri av Bjarne Melgaard som fort blir samtaletema på den lokale puben.

forening eller skoleklasse.

Tankkommunen på innlandet

Før vi blir vist museet og museumsbiblioteket er Pål opptatt av at vi forstår den historiske konteksten til Koppang og nøkkelpersonene som har preget stedet før han tok over. Koppang er stasjonsbyen på jernbanen mellom Hamar og Røros, og da Koppangtunet ble etablert i 1974 hadde innlandskommunen Stor-Elvdal ikke bare noen skogeiere med enorme områder – kommunen var også hjemstedet til tre av Norges største rederfamilier: Ugelstad, Godager og Samuelsen.

Pål foran "Bølgen" av Arnold Haukeland.

– Det er flere redere som kjøper store gårder her oppe – og Stor-Elvdal er tidlig på 70-tallet Norges andre eller tredje største tankkommune. Det er helt absurd, så jeg pleier av å til å spøke med at de bandt båtene til Sundflod-broen her nede. Det var nok litt tosidig med den flyttingen opp hit – det ene var en romantikk, og så var det nok sikkert noe skattemotivert. Rederne har vel aldri vært noe glade i å betale skatt?

Enkelte av rederne satset på industri og næringsliv i kommunen, som tilførte stedet viktige arbeidsplasser. På samme tid var Stor-Elvdal etter krigen en særdeles sterk AP-kommune, hvor partiet i mange perioder hadde rent flertall i kommunestyret. Spennet mellom de ulike lagene av samfunnet på Koppang blir godt beskrevet av lokalpatrioten, Jan Erik Hageler Lingjerde:

«De første to tiårene etter krigen fortsatte med veldig skarpe skiller politisk, økonomisk og rangmessig i Stor-Elvdal. Ute i grendene var det de store skog- og landeierne som var øverst på rangstigen og

husmannsånden rådet fremdeles blant den øvrige befolkning. I samme klasse som de store skog- og landeierne hørte dalens skipsredere; Samuelsen, Godager og Ugelstad.»

Det er til dette samfunnet medaljegrossisten i svømming og skipsmekler, Lars Krogh, kommer til da han gifter seg med Anita, datteren til Erling Samuelsen. Koppang hadde som mange andre steder blitt råket av en funksjonalistisk moderniseringsbølge og denne utviklingen skapte en motreaksjon. Krogh, som etter hvert tok over både rederiet og storgården, synes det var for ille at trehus og eldre bygg ble erstattet med betongen.

– Denne Krogh går da litt videre enn de fleste andre. Han har stor gård og driver med en av Østerdalens største melkekvoter. Men så vil han gjøre noe mer – han vil lage et reiselivsanlegg på Koppang. Han bygger da hotellbygningen som stod ferdig i 1974. Et av hans store prosjekter er å flytte, med omhu, ni gamle tømmerbygninger.

Pål mener at dette prosjektet var et særdeles vellykket et og han får støtte av Lingjerde:

«Koppangtunet Hotell (dagens Stor-Elvdal Hotell), som i 1974 ble bygget opp der Østmoegården lå, danner unntaket som bekrefter at det var noe bra som ble gjort. Hele området ble en perle med et pent opparbeidet tun omkranset av flere verneverdige trehus og bygninger. Det eneste man i ettertid kanskje kan beklage, er at man ikke tok vare på fasaden i sveitserstil av den gamle bygningen som en del av hotellet.»

De vonde årene – og en etterlengtet snuoperasjon

Da Pål kjøpte stedet i 2014 hadde Koppangtunet gjennomgått ti år med vanskjøtsel av driften. Den tidligere eieren som kjøpte stedet av Lars Krogh hadde til dels ribbet stedet for innhold og eiendeler.

– I 2004 så selger Krogh hotellet til en sånn halv-lokal person som dessverre er kjent for å rive ned mange ting her oppe. Perioden 2004 til jeg overtar er det lov å si var en veldig mørk tid her. Og det ble mye forfall fysisk og mentalt. Han som overtok solgte møblene fra den fredede stua og det ble en kjemperettsak – Barfrøstuesaken. Her jobbet både Riksantikvaren og Økokrim for å prøve å definere hva som hører med innenfor inventaret. Så det var en veldig stygg sak. Det er en av hovedgrunnen til at jeg skiftet navn til Stor-Elvdal Hotell – fordi «Koppangtunet» hadde blitt et elendig «brand-name», altså.

En sentral gjenstand som forsvant fra tunet var skulpturen «Bølgen» av Arnold Haukeland. «Bølgen» kom på plass etter bestilling av Krogh som et monument over de som mistet livet i forliset av MS «Anita», oppkalt etter Samuelsens datter, og MS «Norse Variant», som var skipet til Godager. Begge skipene var registrert i Stor-Elvdal og forliste i en orkan utenfor østkysten av USA 22. mars, 1973. Skipene hadde en internasjonal besetning på 30 hver. I hovedsak var det norske liv som gikk tapt, hvorav flere også var fra innlandstraktene. Det skal bare ha vært én overlevende, Stein Gabrielsen, som holdt seg i live i tre døgn i en åpen flåte.

Krogh kjøper Bølgen av Arnold Haukeland og setter den opp her under et arrangement i 1980.

– Når denne skulpturen skulle settes opp her, så var det enorm motstand mot den. Man skrev i avisene: «Hvorfor skulle man ta med seg sånn «stålræl» opp hit»? Og en annen skrev i et avisinnlegg, som jeg syns var veldig morsomt sagt, at «en sprengt betongblander kan også jeg lage». Den er faktisk ganske god, for hvis du sprenger en betongblander, så blir det jo litt i den duren der, da.

Med tid så virker det likevel som om skulpturen har blitt et felleseie på Koppang, og da Pål tar over får han oppfordringer på løpende bånd fra lokalsamfunnet. En dreier seg om å få tilbake skulpturen, som han kjøper og får flyttet med traktor tilbake til sin rettmessige plass.

Men det er også en annen «samfunnsinstitusjon» som mange ønsker å få liv i på nytt – den populære puben på tunet, Askeladden – «Ladden» på folkemunne.

– Puben ble stengt rundt 2004, og etter det stod den der bare som et skall. En brun pub i sin tid som var ribbet da jeg overtok her. Men jeg fikk veldig mange oppfordringer om å åpne opp puben, og det gjorde jeg en sommerdag i 2015. Og det er et veldig populært sted.

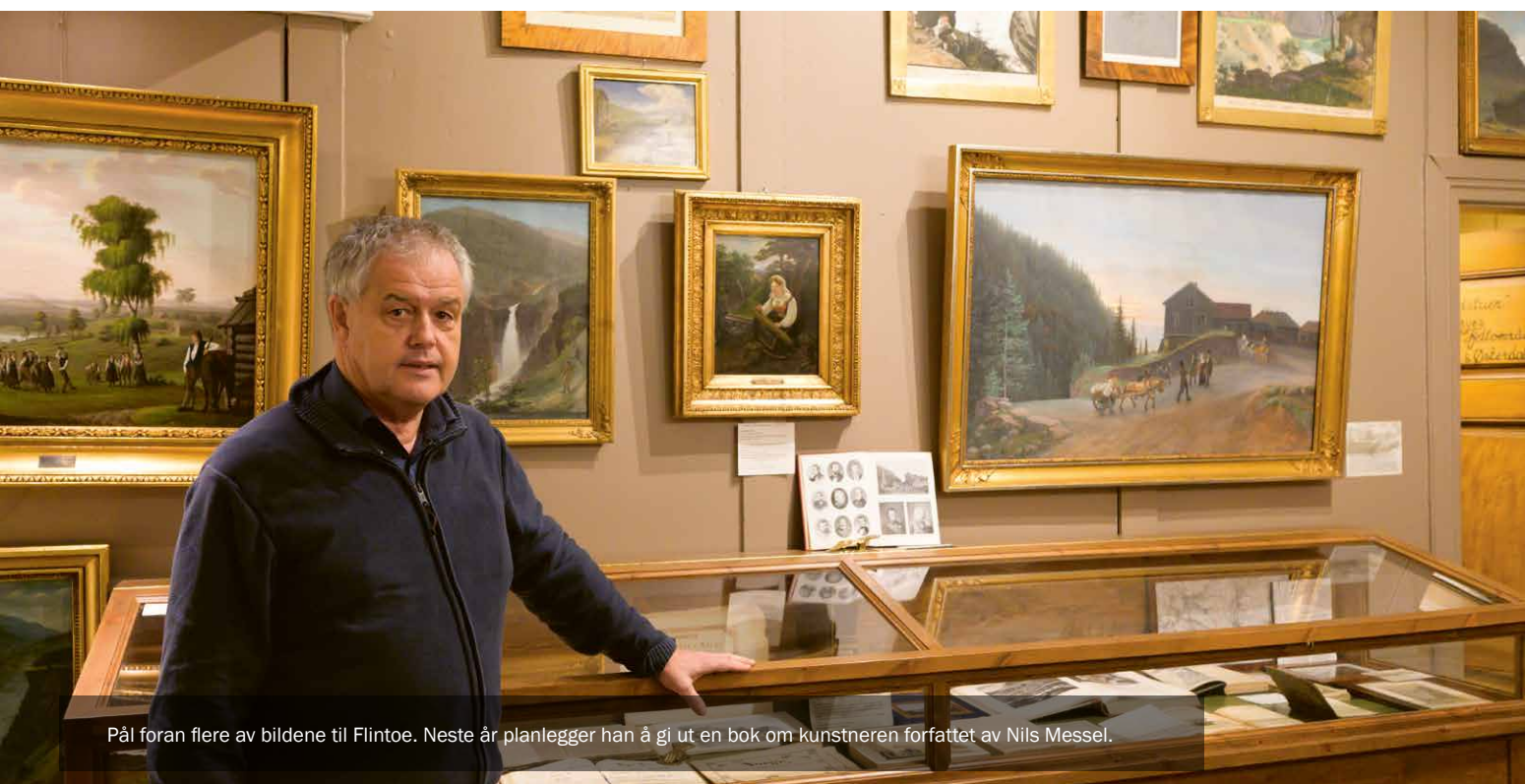
– Nå skal vi i morgen ha quiz her på kvelden, og det har jo tatt helt av. Det starta i puben, men nå blir det i restauranten for det kommer jo over hundre. Da skal vi ha noe tapas. Det har blitt helt vilt, altså. Da går folk ut. Da kommer de i drosje fra lia, så det er veldig bra.

– Jeg må jo si at jeg har blitt veldig godt mottatt her oppe. Jeg føler meg som en samfunnsdeltager her. Hvis dette stedet ikke er oppe og går, så er det veldig fattig her, altså. Jeg eier jo liksom halve sentrum og da må man måtte finne ut av det med hverandre. Det å finne elementer og finne knagger som gjør det mulig å skape litt liv. Det er klart at engasjement er nøkkelford her.

Nasjonalskattene og museumsbiblioteket

– Jeg føler hver gang jeg går inn her at jeg går inn i en slags katedral, da. Man er jo nesten litt på hellig grunn her.

Vi har beveget oss fra hotellresepsjonen og inn i en

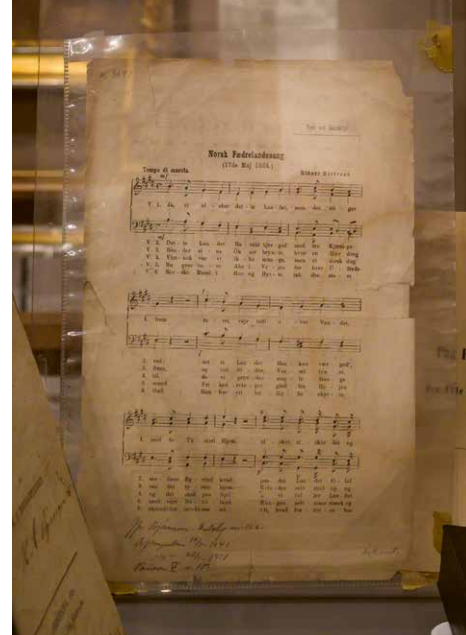
Pål foran flere av bildene til Flintoe. Neste år planlegger han å gi ut en bok om kunstneren forfattet av Nils Messel.

Grunnlovshafter fra 1814.

Mynt- og finanshistorie i årene 1814 – 1864.

Originalmanuskript til «Ja, vi elsker».

av stuene som Krogh fikk flyttet til tunet. Det er et særegent bygg. Særlig gir «kuppeltaket» en ekstra dimensjon, et møte mellom bygdetradisjonell- og mer byinspirert byggeskikk. Bygget er godt belyst slik at man ser alle detaljer i maleriene, gjenstandene og dokumentene som ligger i glassmontrene.

– Her står vi jo da foran noe av samlingen jeg har rundt 1814. Der ligger originalgrunnloven i ulike varianter. Hvis man kjenner sin norgeshistorie fra skolen, så vet man at det er to grunnlover: vi har jo først 17. mai-grunnloven, hvor det var et håp om å få en egen konge i Christian Frederik. Så ville jo ikke stormakten Sverige det, slik at det ble en liten krig sommeren 1814. Så kom Mossekonvensjonen i august 1814, hvor vi da går inn i en personalunion med Sverige.

Rammene for museet markeres særlig av to elementer: grunnlovsdokumentene fra 1814, og originaltrykket av «Ja, vi elsker» av Rikard Nordraak, med tekst av Bjørnstjerne Bjørnson – laget i anledning 50-årsmarkeringen av grunnloven i 1864. På klarer ikke å legge vekk sin fascinasjon over de sammensatte prosessene som bidro inn i denne perioden av norsk historie.

– Det er liksom hele kommunikasjonen med det jeg

har bygget opp her – det er jo nettopp for å undervise folk her hva de gjorde ut fra utrolig små ressurser, da, etter 1814. Og med hvilke krefter og dugnadsånd som egentlig lå til grunn for dette her da. Og de må jo

åpenbart ha gjort veldig mange riktige valg, for det har ført fram til et samfunn – man kan krangle politisk her og være misfornøyd med regjering og alt det der – men uansett så har man vel bygget opp et land som er rimelig vellykket sett i et historisk og demokratisk perspektiv. Man fikk jo en utrolig demokratisk grunnlov, som var oppsiktsvekkende.

Flintoe og Carpelan

Det er særlig to kunstnere som bærer historien i samlingen: danske Johannes Flintoe og den finsk-adelige Wilhelm Maximilian Carpelan – sistnevnte i svensk tjeneste. Begge hadde det til felles at de var kunstnere og reiselystne – og

på sine reiser ble de begge fullstendig bergtatt av den norske naturen, og nysgjerrig på og fascinert av den norske bondekulturen.

– Se på dette her – det er fantastisk! Denne kunstneren maler i kraftig gouache, det er ikke olje som du ser, det er sånn blanding av tørr masse rørt i vann med lim ... Flintoe er den som virkelig har fått æren av å dokumentere folkedraktene og bondedraktene. For slik

Et av Flintoes malerier fra Luster i Sogn.

- Fritt Ord og Knut Olav Åmås har vært veldig engasjert på grunn av dette bildet fra Fortundalen. Der er huset til Wittgenstein, filosofen, så dette bildet det har liksom blitt nasjonalbildet der inne, da. Hytta hans blir vel revet på 50, 60-tallet og er nå bygget opp igjen. Så dette bildet har litt

En kongelig hårlokk, fra Kong Carl Johan, dampskipet DS «Constitutionen», og Pål i museumsbiblioteket, med byste av Bjørnstjerne Bjørnson.

Flintoe gjør det, slik var det. Det du ser her på veggene er landets største samling med Flintoes bilder.

- Kort om Flintoe: det er slik at han kommer til Norge i 1811. Han begynner å reise rundt i landet mellom 1819 og 1825. Han dokumenterer de reiserutene han er på - og det blir grunnlaget for det som blir nasjonalromantikken med J. C. Dahl og Tidemand og Gude etterpå. Flintoe er et av de viktigste navnene i nasjonsbyggingen. Han var jo på linje med Wergeland, med det «norsk-norske», det at vi skulle bygge opp vår identitet basert på vår egen tradisjon og den norske bondekulturen.

Wilhelm Maximilian Carpelans maleri av Jotunfjellene fra 1819, sett fra Murklopphøgda - det høyeste punktet på Kongeveien over Filefjell.

Pål viser og forklarer hva vi ser i flere av bildene til Flintoe, som er mest kjent for å ha malt Fugleværelset på Slottet.

Pål er spesielt begeistret for bildene som ble malt i Luster i Sogn.

mer dobbel mening.

I et annet værelse får vi se de findetaljerte kopperplater etset inn av allsidige adjutant, kartograf og kunstneren Carpelan.

- Så er det mann nummer to, Wilhelm Maximilian Carpelan. Carl Johan, han blir jo konge i 1818, da dør Carl XIII, og han blir jo en veldig markant person i denne nasjonsbyggingstiden. Når han ikke var i Norge, så måtte han ha en representant, en stattholder, eventuelt sin sønn. Kongen var egentlig veldig sjelden i Norge. Disse stattholderne var gjerne veldig forhatt i Norge, fordi var ofte mye tøffer enn kongen selv, egentlig. Og han utnevnte i starten sine tøffeste generaler til stattholderembetet. I 1819 har det kommet en ny stattholder, Grev Sandels, og han var nok ikke av de verste. Han ansetter Wilhelm Maximilian Carpelan som adjutant - og det skal få store konsekvenser. Denne Carpelan, han er født i finsk adel og har vært i den svenske armeen - med i kampene mot Norge i 1814. Han er kunstner og det er han som introduserer aquatint-kunsten i Sverige - det å kunne etse og lage trykk fra kopperplater.

Bjørnson og Vinje i Stor-Elvdal

Det er ikke bare i originalmanuskriptet til «Ja, vi elsker» fra 1864 vi finner spor av Bjørnstjerne Bjørnson på Norsk Kultursenter. I 1891 gir Bjørnson en stor del av egen boksamling til Stor-Elvdal kommune, om lag 1100 bøker. Et stort utvalg av disse er nå å finne museumsbiblioteket, sammen med en rekke originalutgaver som Pål selv har samlet. Museumsbiblioteket har dessuten en stor Vinje-samling. Aasmund Olavsson Vinje hadde også en relasjon til Stor-Elvdal, og skal ha blitt inspirert til å skrive diktet «No ser eg atter slike fjell og dalar», som først kom i «Ferdaminni fraa Sumaren 1860» og senere i diktsamlingen «Ved Rondane».

Det var stor stemning på biblioteket på Besøksenteret i Koppang. I bildet øverst til høyre ønsker informasjon-, bibliotek- og kulturmedarbeider Iva Karoline Schjerven velkommen. Personen i midten er Adam Bielek, opprinnelig fra Slovakia, som har tatt med sine to barn til arrangementet. Bilder nederst: Petter Wiiks barneforestilling og dukketeater, "Fjøsningen ordner opp".

En historie – mange innfallsvinkler

Selv om omvisningen til Pål til tider kan føles som vi er en kule i flipperspillet «Norge 1814 – 1864» – det er digresjoner som er for viktige til å unnlates, analogier, historier om sammentreff – henter Pål seg stadig inn og får oss tilbake på hovedsporet: hvorfor dette, dette og dette er viktig i den større historien.

Ikke uventet bringes kjente personligheter fra kulturstriden mellom Wergeland og Welhaven fram, og det er flotte bilder av Tidemand og Gude og andre nasjonalromantiske malere. Men spennende er også gjenstandene som forteller andre sider av historien, som mynt- og finanshistorien til en nasjon som ikke hadde penger – som startet sin historie med å skylde Danmark oppreising for byttehandelen undertegnet i Kieltraktaten. Samlingen gir også et bilde av hvordan infrastruktur som transport- og postvesen ble bygget opp – og mye mer.

– Det er vel ingen andre som kan sette sammen det jeg har gjort fordi jeg har kompetanse innenfor norsk billedkunst, kartografi, dokumenter – jeg har drevet med mynter, og historie. Så jeg har kunnskap på alle de temaene, og har klart å sette dette sammen til én historie. I museet er det ikke en gjenstand som ikke har betydning i kjedet som forteller historien. Jeg velger å være såpass klar og tydelig på det. Og det var jo det som fenget de som var her fra Folkeakademiet, da.

Liv i det nye besøkssenteret

På Besøkssenteret på andre siden av veien fra tunet har kommunen bibliotek og et stort gallerirom til utstillinger og andre tilstelninger. I tredje etasje har Pål som nevnt etablert hotellrom.

Det er særlig her, i møte med beboerne, at det blir tydelig for Nøkkelen reporter at Pål har blitt en del av Koppang – han kjenner så godt som alle som er til stede på Besøkssenteret. Nøkkelen reporter blir introdusert til alt fra bibliotekarene, til kultursjefen i kommunen, til folk som jobber med det lokale næringslivet og mye mer.

Akkurat i dag er det masse folk og spent stemning i biblioteket. Det er planleggingsdag på både skolen og i barnehagen – og Fjøsningen har kommet på besøk. Bak skjegget finner vi Petter Wiik som har tatt med seg kulisser, kostymer, lydanlegg og, ikke minst, dukker til dukketeateret. Alt er rigget og klart for «Fjøsningen ordner opp». Wiik er faktisk også en utøver i Folkeakademiets kulturmeny.

Adam Bielek fra Slovakia er på biblioteket med sin

sønn og datter. Under studiene på Evenstad møtte han sin nåværende kone, og jobber nå for styrke satsingen på næringslivet i Koppang. Han gleder seg spesielt til mandag da den slovakiske ambassadøren kommer på besøk til Norsk Kultursenter. Adam forteller i detalj hvor viktig støtten fra Bjørnson har vært for landet. Dikterhøvdingen Bjørnstjerne Bjørnson tok slovakene i forsvar mot det ungarske påbudet om ungarsk i skolen og i kirken. NTB rapporterte fra avdukningen av en Bjørnson-byste av kongefamilien i Bratislava i 2010:

”Slovakiske intellektuelle appellerte til minoritetsforkjemperen Bjørnson. Han gikk på barrikadene for slovakene med avisinnlegg og kritikk av Ungarn. Det hele toppet seg da 15 sivile ble skutt og drept under en fredelig protest i Cernova. De ønsket bare å få beholde sin kirke slovakisk.” Adam er også klar i sin oppfatning om Pål og Norsk Kultursenter: innsatsen til Pål er en gave til Koppang.

Et sted som opplyser og sjarmerer

Norsk Kultursenter og opplevelsen av Koppang har absolutt hatt sin effekt på Nøkkelen reporter. Store deler av norsk- og samfunnsfagspensumet fra skoleårene har fått et helt nytt lys og har vekket en ny nysgjerrighet.

Historien til stedet og menneskene som utgjør nærmiljøet her, har vist at Koppang er et sted med mye sjarm. Hvis det er noe å utsette på opplevelsen, så må det være det til nå uutnyttede potensialet for et aktivt folkeakademi som kunne ha benyttet både stedet til Pål og det nye besøkssenteret – og fått i stand fantastiske arrangementer.

De som med eller uten viten kjører forbi på andre siden av elva, går rett og slett glipp av en unik opplevelse. Maten på Stor-Elvdal Hotell er forøvrig like gjennomført og tilberedt som resten av stedet.

Kilder:

Jan Erik Hageler Lingjerde, 2015, Barn-og ungdomstid på Koppang og ”utabygds”.

NTB, 2010, ”Bjørnson hylles i Slovakia”, URL: <https://www.abcnnyheter.no/helse-og-livsstil/2010/10/27/119615/bjornson-hylles-i-slovakia?redirect=true>